

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะโดยการเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 การดำเนินการวิจัย
- 5.3 ผลการวิจัย
- 5.4 อภิปรายผล
- 5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวสมรรถภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

5.2 การดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ซึ่งมีตำแหน่งดังนี้ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan สุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ดังนี้

ครูผู้สอนจากประชากร 5,532 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 381 คน

ผู้บริหารโรงเรียน 482 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 374 คน

ศึกษานิเทศก์ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 51 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

เกี่ยวกับสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียน 3 ด้าน คือ

ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะ

(2) วิธีการและขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ก. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน พิจารณาตรวจสอบความตรง และปรับปรุงเครื่องมือจนได้แบบสอบถามที่เป็นสถานภาพ 7 ข้อ สมรรถภาพ ด้านความรู้ 30 ข้อ และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ 20 ข้อ

ข. นำแบบสอบถามที่สร้างและปรับปรุงแล้วไปใช้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติตามกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำไปใช้กับครูผู้สอน 10 คน ผู้บริหารโรงเรียน 10 คน และศึกษานิเทศก์ 4 คน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น การวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการของ Cronbach ที่เรียกว่า "สัมประสิทธิ์แอลฟา" (α Coefficient) ได้ 0.98

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยขอความร่วมมือให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ที่สำนักงาน และผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ รวบรวมด้วยตนเองและได้ข้อมูลด้วยรายละเอียดดังนี้

(1) ครูผู้สอน ได้รับแบบสอบถามคืน 374 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.16

(2) ผู้บริหารโรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืน 207 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.28

(3) ศึกษาพิเศษได้รับแบบสอบถามคืน 50 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.04

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

- (1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละแล้วเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
- (2) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ต่อสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียน ในการนิเทศภายในโรงเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
- (3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้ F-test
- (4) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน โดยวิธีการของ Scheffe'

5.3 สรุปผลการวิจัย

- 1) การศึกษาสมรรถภาพด้านความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ ปรากฏว่า ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ให้ความเห็นตรงกัน 3 อันดับต้นคือ ความรู้ในเรื่องหลักมนุษยสัมพันธ์ ความรู้เรื่องการกำหนดนโยบายและการจัดทำโครงการ ความรู้ในเรื่องบทบาทในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร นำมาเปรียบเทียบแล้วพบว่า ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทดสอบเป็นรายคู่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกับศึกษานิเทศก์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
- 2) การศึกษาสมรรถภาพด้านทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ให้ความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพด้านทักษะในระดับ "มาก" ยกเว้น ครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนสามารถเพิ่มพูนการเป็นผู้นำให้แก่ครู สามารถเผยแพร่ความรู้จากผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อครู

อยู่ในระดับ "มากที่สุด" ทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นตรงกัน 3 อันดับแรกคือ ความสามารถ เสริมสร้างภาวะผู้นำในหมู่คณะ สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และร่วมมือกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เปรียบเทียบความคิดเห็นทั้ง 3 กลุ่มปรากฏว่า ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำการทดสอบเป็นรายคู่ต่อไปพบว่า ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกับศึกษานิเทศก์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) การศึกษาสมรรถภาพด้านคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและ ศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วปรากฏว่า ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ให้ความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ "มากที่สุด" ในเรื่อง การกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน มีความยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความภูมิใจในอาชีพของตน ครูผู้สอนกับศึกษานิเทศก์มีความเห็นตรงกันคือ มีวิถีทางอารมณ์ รับผิดชอบต่อการทำงาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่มแล้วต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกับศึกษานิเทศก์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 อภิปรายผล

ผลการวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียน 3 ด้านคือด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย มีข้อที่น่าสนใจในควรรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1) สมรรถภาพด้านความรู้ ผลการวิจัยพบว่า

(1) ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ในระดับ "มาก"

ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีความรู้ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ จันทรกุล (2524) พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการนิเทศด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านประเมิน

ผลอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ถือว่าเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่เทคนิคของการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาก็คือการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

(2) ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้เรื่องการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบคลินิกเป็นวิธีการที่จะสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อถือซึ่งกันและกันโดยตรง ระหว่างผู้นิเทศซึ่งหมายถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับการนิเทศ ที่มุ่งหวังจำเพาะเจาะจงที่จะสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเท่านั้น

การนิเทศแบบคลินิกเป็นส่วนหนึ่ง ของการวัดประสิทธิภาพในการสอนของครู แต่ต้องกระทำภายใต้สภาพการณ์ ที่ครูได้มีส่วนร่วมกับผู้นิเทศการสอน อย่างใกล้ชิด จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก เป็นลักษณะของการนิเทศที่จะช่วยพัฒนา ให้ครูได้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการสอนของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับคุณภาพของนักเรียน

2) สมรรถภาพด้านทักษะ ผลการวิจัยพบว่า

(1) ผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะในการสร้างความเป็นผู้นำใน "มาก" ในการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้มีหน้าที่ในการนิเทศจะต้องมีความเป็นผู้นำในตัวผู้นิเทศเองตลอดจนสามารถสร้างความเป็นผู้นำให้ครูในโรงเรียนให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน การที่บุคคลจะเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันนั้นจะต้องเกิดภาวะผู้นำในแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของชววิช ทองแสน (2534) พบว่า ผู้นิเทศการศึกษามีภาวะผู้นำในระดับ "มาก"

ศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศ ต้องพัฒนาบุคลิกภาพตนเองและผู้ร่วมงาน ให้เป็นทีมงานที่มีคุณภาพโดยการสร้างภาวะผู้นำให้รู้จักพิจารณาระดับวุฒิภาวะ รู้จักประพடுத்தให้เข้ากับสถานการณ์ มีแนวความคิดในการบริหารงานที่มีหลักในการตัดสินใจ มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน มีวิธีการประสานงานที่ดี สามารถสื่อความหมายเหมาะสมกับบุคคล รู้จักการวิเคราะห์การสื่อสารระหว่างบุคคล

การเป็นผู้นำมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ ต้องทำงานร่วมและเกี่ยวข้องกับคนหลายระดับรวมถึงครูทุกคนจะต้องมีทักษะในการเป็นผู้นำ และมีความรู้ ความเข้าใจด้านหลักการ ทฤษฎี สามารถ นำหลักการที่ถูกต้องไปใช้

ประโยชน์ การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพยังเป็นส่วนร่วมพลังของคณะครูให้ร่วมมือดำเนินงานสำเร็จด้วยดี ความสามารถและทักษะของผู้นำสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประสิทธิผล และประสิทธิภาพของกสณนितศการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

(2) ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องเน้นการมีทักษะในการจัดทำสื่อ เครื่องมือประกอบบทเรียน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการจัดทำสื่อ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้การอบรมโดยเน้นที่ครูผู้สอนเป็นสำคัญ แต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละครั้งนั้น ครูจะต้องมีการจัดหาสื่อ เครื่องมือประกอบบทเรียนซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ในการจัดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการจัดทำสื่อ เครื่องมือประกอบบทเรียนนั้นๆ ซึ่งเป็นทักษะที่เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

3) ด้านคุณลักษณะ ผลการวิจัยพบว่า

(1) ผู้บริหารโรงเรียนมีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับการวิจัยของสมศักดิ์ เหล่าชัย (2536) วิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารที่เอื้อต่อการนิเทศ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดส่วนประกอบที่สำคัญคือ มีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาวิชาการเป็นที่ยอมรับ การทำงานเป็นทีม การเสียสละ และเคารพในความสามารถเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผู้ใฝ่รู้แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องมีความจริงใจต่อผู้ร่วมงานนั้น เป็นคุณลักษณะส่วนตัวที่เอื้อ และมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน ในการนิเทศการศึกษานอกจากจะมีปฏิสัมพันธ์กันดี มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเข้าทุกคนได้ ผู้รับการนิเทศจะต้องมีความเชื่อใจ ไว้วางใจผู้ให้การนิเทศเป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับขวัญและกำลังใจของครูและจะนำไปสู่คุณภาพของนักเรียนในที่สุด

(2) ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะสร้างค่านิยมในด้านการความประหยัดเนื่องจากการประหยัดเป็น คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูในโรงเรียน และบุคคล ในสังคม เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ เพราะเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของครูมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนโดยตรง

4) การเปรียบเทียบความคิดเห็น จากการวิจัยพบว่า

ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ปรากฏว่า ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์แตกต่างไปจากความคิดเห็นของ ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจาก ภารกิจ บทบาท หน้าที่ของศึกษานิเทศก์โดยส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน มีหน้าที่ในการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เนื่องจากศึกษานิเทศก์มีจำนวนไม่เพียงพอ จึงไม่อาจปฏิบัติภารกิจได้ทั่วถึงทุกโรงเรียน จึงน่าจะมีผลทำให้ขาดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต่างกับครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความใกล้ชิดและสัมพันธ์กันมากกว่า

5.5 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรนำผลการวิจัยนี้ ไปพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเน้นด้านวิธีการนิเทศ สื่อการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหาร การสร้างค่านิยมในเรื่องการประหยัด

(2) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรเผยแพร่ผลงานวิจัยนี้ ให้โรงเรียนในสังกัดนำไปพัฒนาสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียน ให้มีความรู้ในเรื่องการนิเทศแบบคลินิก ทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอนและให้มีความรู้ในด้านการประหยัด

(3) ผู้บริหารโรงเรียน ควรพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพที่เหมาะสม คือ ความรู้เรื่องการนิเทศแบบคลินิก ทักษะในการผลิตสื่อ การประหยัดเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

1) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

(1) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในแนวกว้าง โดยการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ เวลาในการดำเนินการ หากมีการวิจัยในแนวเดิวกันต่อไป ควรปรับปรุงในเรื่องของเครื่องมือกล่าวคือ ควรจะเพิ่มเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการนิเทศ สัมภาษณ์ เพื่อผลการวิจัยที่ชัดเจน และถูกต้องมากที่สุด

(2) ควรให้มีการวิจัยในเรื่องนี้เชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อสรุปที่ชัดเจน

(3) ควรให้มีการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียนที่จัดการวิจัยครั้งนี้ กับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการศึกษาตามระเบียบและแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในการนิเทศการศึกษาว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่หรือเพียงพอใด